

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno,
četrtletno K 30.—
če pride naročnik sam v upravnishvo po list: Me-
sečno K 9'50. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vln.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica
št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, sreda 18. avgusta 1920.

Št. 183.

Zaprisega novega Vesničevega kabineta.

Sklicanje narodnega predstavništva. — Pokrajinske vlade. — Čehoslovaško-jugoslovenska zveza.

Sporazum v Beogradu.

Po dolgih tednih mučnega čakanja se je končno vendarle posrečilo doseči sporazum, na podlagi katerega se je sedaj sestavila nova koncentracijska vlada, oziroma se je rekonstruirala stara. O vzrokih, ki so povzročili ravnokar prestano krizo smo že svoječasno pisali. Glavne tri točke v katerih je bilo tako težko doseči sporazum so bile: agrarna reforma, izvoz ter pokrajinske vlade.

Agrarna reforma je ono vprašanje, ki je posebno v Bosni ter v Vojvodni in Slavoniji eno glavnih in ki ogroža celo javni red in mir, ter bi utegnulo, če bi se spravilo z dnevnega reda, kar so hoteli radikalci in na kar so iz strankarskih vzrokov prikimali tudi naši klerikalci, ki se sicer v svojih listih tako radi dobrikaju kmetu, povzročiti krvavo pobuno, kmetški punt, kakršni so se vršili v prejšnjih stoletjih tudi pri nas v Sloveniji in v hrvaškem Zagorju in Posavju. V omenjenih pokrajinah je velika večina zemlje v posesti veleposestnikov, kmetje pa, ki jo obdelujejo so še skoro prav taki tlačani, kakoršni so bili naši pradedi. Borba tlačanov proti svojim zatiralcem pa je

stara in je še povsod prodrla ter prinesla tlačanom zmago. Pri nas v Sloveniji se je to zgodilo primeroma jako zgodaj in podobne borbe so pri nas že pozabljene. Podobna borba se je bila do revolucije tudi v Rusiji in je tudi edina povzročila, da je carski sistem padel. Podobno borbo bijejo tudi laški koloni in ta borba je često izvor večine nemirov v Italiji. Iz tega je razvidna velikanska nujnost in važnost agrarne reforme. Gibanje za razdelitev zemlje med obdelovalce se je začelo v večjem stilu v naših južnih zemljah takoj z revolucijo v jeseni l. 1918. Takrat so vsi politiki brez razlike spoznali, da je to vprašanje pereče in da ga je treba čimprej rešiti, radi tega je tudi narodno predstavništvo že takoj ob začetku sklenilo, da se mora izvesti v naši državi agrarna reforma. To stališče je zavzel tudi regent sam, tako v svojem manifestu na ujedineni troimenski narod, kakor tudi v svojem prestolnem govoru.

Sčasoma pa so se radikalci temu uprli, ker ima njihova stranka glavno oporo ravno v onih veleposestnikih, katerih zemlja bi se morala razdeliti. Ko so se z njimi združili naši klerikalci, so seveda tudi ti počeli zagovarjati to stališče radikalcev, čeprav bije

v obraz vsaki demokraciji in najprimitivnejšim pojmom pravice. Zagovorniki agrarne reforme pa so ostali do konca demokrati. Borba za sporazum se je končala v glavnem s porazom protivnikov agrarne reforme in z zmago demokratov. Zemlja se bo pravično razdelila med obdelovalce, podaniki se bodo osvobodili, veleposestniki pa dobe primerno odškodnino.

Vprašanje prostega izvoza je zelo važno vprašanje ter za prospeh našega občega gospodarstva in saniranja financ neobhodno potrebno, da se reši ugodno. To vprašanje je posebno težko za nas. Pri nas je večina mnenja, da bi prost izvoz škodoval naši prehrani. In to v dveh ozirih, prvič, da bi primanjalo živil za nas, drugič pa da bi bila ta živila vsled prostega izvoza dražja. Na prvi pogled to tudi res tako izgleda, če pa pogledamo stvari globlje do dna, se bomo prepričali, da to ni res. Živil je v naši državi mnogo več, nego jih mi potrebujemo in če si jih bodo naše aprovizacije in trgovine pravočasno preskrbele v zadostni meri, nam kljub vsemu prošemu izvozu ne bodo primanjkovala. Vprašanje podražitve pa je le iluzorično. Sprva se bodo živila res podražila, toda izvoz, ki bo zbolj-

Maribor leta 1863.

Narodno življenje v Mariboru se je razvijalo od leta 1848 pod pritiskom avstr. političnih razmer. Leta 1860 je zavladala zopet bolj svobodna smer, Mariborci so si ustanovili svojo čitalnico in slovenska družba je tako dobila svoje središče. Mesto je bilo v tem času mnogo bolj slovensko nego pozneje, ko je začelo nemstvo po letu 1870 z vso silo pritiskati na našo severno mejo.

Leta 1863 se je po vsej Sloveniji obhajala tisočletnica Cirila in Metoda. Ta praznik je spominjal vse Slovane na njihovo nekdanjo skupno kulturo in na velike politične dogodke pred 1000 leti. Navdušen delavec in agitator za ta vseslovenski praznik je bil Matija Majar Ziljski. Tudi škof Slomšek je bil vnet častilec slovenskih blagovestnikov, toda bolj v cerkvenem smislu. Narodna duhovščina je sicer s Slomškovo smrtjo (1862) izgubila oporo na višjem mestu, vendar se je po Štajerskem slavila Ciril-Metodova tisočletnica z velikimi cerkvenimi in drugimi slovesnostmi. Tudi Maribor je hotel dostojno proslaviti ta spomin. Že 17. junija poročajo „Novice“, da se je nameravalo prirediti slavnost na Jarenini, da pa so si prireditelji premislili in se bo vršila proslava v mestu, v Mariboru. Imajo

že nabranih 200 gold. in nabere še toliko, da bodo imeli 500 gold. Dvorane sicer niso dobili, ker so Nemci nahujskali posestnika, češ: mi pridemo vsak večer, Slovenci pa samo enkrat na leto. Toda to prireditelje ni ostrašilo. „Čitalnica“ je dala 200 gold. za tisk Majcigerjeve knjige o Cirilu in Metodu in je s tem vršila nekako nalogo „Matiče Slovenske“, ki se šele pripravlja. Dne 8. julija čitamo v dopisu iz Maribora, da so se cerkvene svečanosti po vsej škofiji začele. Prodalo se je takoj 6000 izvodov brošure o Cirilu in Metodu. Povsod se ljudstvo udeležuje slavnosti. V Mariboru bo slavnost dne 3. avgusta. Dne 6. avgusta so prinesle „Novice“ poročilo o slavnosti. Ker je bil v mestu prostor određen, so šli v Brandhof zunaj mesta. „Novice“ so prinesle posebno prilogo s pesmimi, ki se bodo pele pri mariborski slavnosti: prva je „Molitev“ (S. Jenko), potem „Maribor“ od dr. L. Tomana. Uglasbil jo je J. Miklošič, ki je vodil petje pri slavnosti. Ta pesem je značilna za naš Maribor, zato jo prinašamo:

Maribor.

Pravice naroda nam ščit in var
pravice naroda nam skrb in mar,
pravice naroda vseh sreč izvor,
pravice naroda naš sveti bor.

Če se spoštuje naša sveta stvar,
za mir in spravo s tujci nam je mar,
če stavi se nasproti njih upor,
naj vname se za dom junaški bor.

Zato priseže vsak al star al mlad,
da mu za srečo roda zmir je mar,
zato si voli rodoljubov zbor:
za mesto geslo svoje: mari bor!

Ta pesem je imela postati nekaka mariborska himna. Poročevalec natančno popisuje slavnostni prostor in celo slavnost. Brandhof stoji sred rodovitne ravnine: proti vzhodu mu je vojaški zavod, velikansko poslopje; proti jugu se vzdiguje Pohorje, proti zapadu je odprta dravska dolina le vezana na vseh straneh od višjih in nižjih hribov in gor, katerih temena kinčajo bele cerkvice, proti severu pa stoji mariborsko mesto z zelenimi vinskimi goricami, ktere obdeluje slovenska marljivost, da je cela okolica res podobna vrtu. Proti severovzhodu stoji na prijaznem griču cerkva svete Marije, podružnica šentpeterske fare, ktere farna cerkev malo nižje tik Drave stoji, se iz daleč kaj prijazno vidi. Nad mariborskim mestom stoji tako imenovana „piramida“ na prostoru, kjer je nekdanj grad Maribor stal, z lepim znamenjem Marije Device. Lastnina je grofov Brandisov. Malo

šal našo valuto, bo uplival tudi na cene drugih predmetov, ki jih neobhodno potrebujemo in za katere potrošimo skoro več nego za živila, t. j. obleka, orodja, stroji in tisoč in tisoč drugih stvari. Ker bo cena tem potom tem predmetom padla jih bo kmet tudi ceneje dobil in radi tega bo tudi primoran pozneje svoje produkte prodajati ceneje. Poleg tega pa bo na trgu postala tudi konkurenca živahnejša in končni efekt bo čisto drugačen, kakor mislijo marsikateri nezadovoljneži. Kdor je za to, da vse kar pridelamo pojemo doma, je podoben kmetu, ki vse sam porabi, za nabavo onega, kar ne pridelava doma se pa mora dolžiti na nepremičnine. Da pa je tak kmet slab gospodar, to ve vsakdo. Obenem pa je z rešitvijo tega vprašanja v smislu demokratov tudi enkrat za vselej konec škandalozni kupčiji z izvozniki.

Vprašanje pokrajinskih vlad je čisto vprašanje politične pravičnosti. Da ne sme o bitju in nebitju posameznih dežel odločevati samo ona strankarsko osebna klika, kakor so n. pr. pri nas v Sloveniji klerikalci, je vsakemu trezno mislečemu človeku jasno. Klerikalci so se, kakor njihovi politični prijatelji po drugih pokrajinah naše države, branili izročiti deželno gospodstvo kontroli demokratske stranke, toda sedaj so se morali tudi v tej točki udati in deželne vlade so rekonstruirajo v smislu osrednje.

Tako je demokratska zajednica vsaj v glavnih vprašanjih pri sporazumu zmagala in posledice te zmage se bodo, kakor upamo, že v kratkem pokazale.

Dnevne vesti.

Umrli je danes po noči g. Josip Ravter, sodni sluga v pokoju. Pogreb se vrši v petek ob 16. uri iz mrlišnice na pokopališče na Pobrežju. Pokojnik je bil ves čas zaveden in značajan narodnjak. Bodi mu lahka svobodna zemlja.

Emil Adamič naš znani skladatelj se je povrnil iz ruskega vojnega ujetništva iz Taškenta v Turkestanu, kjer se je nahajal šest let. Neumornemu kulturnemu delavcu naš iskren: dobrodošel!

Naša mladina in avtomobili. Menda nikjer ni toliko nesreč — po avtomobilih povožene mladine, kakor pri nas. In zakaj? Zato ker pri nas mladina sama naravnost

višje proti zahodu pa zagledaš cerkvico sv. Barbare ali — kakor Mariborčani rajše pravijo — „nemško Kalvarijo“ nasproti slovenski Kalvariji, ki to stran Drave stoji kmalu za Brandhofnom na lepem griču sredi ravnine.

Prostor sam je bil kakih 25 sežnjev širok in 30 sežnjev dolg; na vseh straneh je imel strehe po celi dolgoti, pod katerimi so stale mize, okoli katerih je bilo kakih 1000 ljudi imelo prostora. Na zahodni strani se je vzdigovala kapelica na osmih tenkih, primerno visokih stebrih. Bilo je to mojstersko delo. Srednje okno kapelice je kinčala podoba sv. blagovestnikov. Pred kapelico je širok prostor, tu pa na stotine stolov, na stoli pa venec krasnih gospa in gospodičen iz bližnjave in daljave, za njimi pa zopet mize in stoli in to vse polno ljudi vseh stanov. Že ob štirih je ljudstvo vrelo iz mesta v Brandhof: cela procesija je bila. Ko je prišel zadnji vlak, se je slovesnost začela. Pozdravil je dr. Srnc drage goste. Potem se je pela „Molitev“ pod vodstvom J. Miklošiča. Na to je bil slavnostni govor. Sledilo je petje. Dr. Pavlič je napil cesarju. Možnarji so pokali. Rakete s trobojnimi krogli so švigale proti nebu, bengalski ogenj je svetil. Bilo je velikansko navdušenje. Dr. Vošnjak je napil vsem Slovanom.

sili pod avtomobile. Pobalini prežijo ob cestah na vozove s kamenji v roki, preskakajo v zadnjem hipu privoza ceste in nesreča je gotova. Ne samo v šolah, tudi stariši doma naj svojo deco opetovano opozarjajo na zanje same nevarne posledice takega obnašanja; poučijo pa naj tudi mladino, da je ravno tako čeprav nezavedno surovo obnašanje na cesti vzrok, da nas obsojajo tujci zaradi par neboljivih paglavcev. V mestih je tudi dolžnost policije, da posveča večjo pozornost po cestah pohajkujoči mladini — kar velja posebno tudi za Maribor.

Šest avtomobilov za obmejno komisijo. Kakor zremo, dobi vsaka posamezna delegacija delimitacijske komisije svoj poseben avtomobil, na katerem bo opravljala svoje posle. Opozarjamo na poziv naši mladini, ki ga priobčujemo na drugem mestu.

Ne pustimo se smešiti! Iz krogov našega uradništva smo prejeli: Opozorjen po vaši kritiki o nemški predznosti v pekariji Scherbaum in Wiltacil, sem se tudi jaz zanimal, kakšne ljudi podpirajo tovariši. Ni mi bile treba niti stopiti v prodajalno, pa sem se že prepiral o popolni opravičenosti vaše kritike. V izloženem oknu pekarije Wiltacil je razpoložen napis: Krucha w. Krucha schw. Šemelo. Kratica w. pomeni očitno weiss in schw. je schwarz, torej hoče trditi povedati, da se tu prodaja „Krucha weiss in Krucha schwarz in — Šemelo. Ker v Mariboru nimamo nobene oblasti, da bi takim javnim smešenjem našega jezika in torej nas samih naredila konec, nam ne preostane nič drugega — kot samopomoč.

Kakor izvemo iz zanesljivega vira, namerava otvoriti v velikih prostorih trgovine Pirchan v Mariboru, veliko trgovino z železnino graška trdka „Greinitz“ veliko trgovino z železnino z več 10 milijoni kapitala in z nad 100 nemškimi uradniki. Občinstvo v Mariboru in okolici smatra to kot atentat na slovenstvo, ker je jasno, da hočeta velenemška trdka izrabiti ugodno konjunkturo v naši državi in izsesavati naš kapital v tujino. Končno pa pomeni to podjetje nevarnost za krepko se razvijajočo trgovino v Mariboru. Zdelo bi se nam čudno, ako bi krajevne oblasti in Deželna vlada dopustile izvršitev te nakane. Vellkanški prostori Pirchanove trgovine bi bili velika pomoč silni stanovanjski krizi lokalov, ker bi se dalo iz njih napraviti več manjših trgovskih lokalov, kar bi bila znatna odpomoč za naše trgovce, ki se hočejo etablirati v Mariboru. Občinstvo mesta Maribora zaupa v vidljivost naših oblasti, da bodo preprečile to velenemško namero.

Korupcija z deklaracijami. K tej naši notici smo prejeli še sledeče: Trditev, da upravništvo naše carinarne protežira novo upeljano carinsko posredovanje je popolnoma napačna. Upravništvo izpolnjuje le predpise

Zapeli so „Hej Slovani“. Goreli so kresovi. Bilo je nad 6000 ljudi. Do jutra je trajala veselica na prostem. Gostje so bili iz Zagreba, Karlovca, Samobora. S to slavnostjo stopa Maribor v vrsto slovenskih mest. Slovenski Maribor je javno izpregovoril svojo besedo. Nemškemu Mariboru to ni bilo všeč. Kmalu čitamo v „Novicah“ pritožbe, da se vse na slabše obrača.

Pet let pozneje je nastopila nova mlada sila, ki je prišla braniti Maribor pod ščitom „Slovenskega Naroda“, na katerem je bil napisan Levstikov jugoslovanski program.

Dr. Tomanov „mar-i-bor“ je bil geslo bojnikov. Umaknili smo se presili preko Drave in smo le s težavo držali zadnje pozicije celih 50 let. Maribor l. 1863 je bil vsklik umirajočih ob meji. Zbralo se jih je 6000, da proslave starodavni spomin in pozovejo novi zarod na boj.

Danes se nam zdi vse to v davni preteklosti. In vendar še nismo storili vsega, kar bi bilo treba, da bo Maribor naš jugoslovanski Verdun. Danes smo še na okopih. Treba bo stalnih utrd. Oblegati ga črna in rdeča armada. Za Maribor se bo razvil pri volitvah odločilen boj. Njegov gospodarski, narodni in kulturni pomen kliče vsem v spomin staro geslo: mar-i-bor!

generalne direkcije carin v Beogradu. Po tem novem sistemu prijave v carinjenje ima carinski posrednik prvo in glavno nalogo, izvršiti mora pregled, merjenje in deklariranje blaga po predpisanih tarifih. V Mariboru pa, kjer promet dan za dnevno raste in kjer se nahajajo tri ogromna skladišča, imamo same tri take posrednike. Kar ni moglo poprej izvršiti 20—25 uradnikov, to naj bi sedaj izvršili ti trije posredniki. Poleg tega pa ti gospodje razen enega, večkrat napačno deklarirajo; ker pa uradnik na podlagi kakih napačnih deklaracij ne more delati, se mora vse deklariranje še enkrat izvršiti, kar povzroči seveda zamudo 2—3 dni. Posledica tega je, da delo zastaja strankam pa se kupčijo ogromni stroški, ker je treba poleg visoke carine, naševine in ažiije plačati tudi še ležnino, če je blago v vagonu pa stojnino. Stranka pa zamore, ako je blago označeno na tovarnem listu in na fakturi naslovljeni na njen naslov, tudi sama predložiti deklaracijo. Procedura zacarinjanja gre počasi radi birokratizma in radi pomanjkanja uradnikov, ki morajo včasih jemati delo celo na dom. Ta sistem pa je istotako za občinstvo, kakor tudi za uradništvo neudržljiv.

Kje je verižniški urad? Kako se pri nas izvršuje kontrola tržnih cen, evo sledeči slučaj: Na trgu je tudi pri branjevkah polno češpelj po 2 K 1 kg. Branjevec na Aleksandrovi cesti ob vhodu v Melje pa prodaja isto blago po 250 K. Mimo njega hodi oko postave, a ne vidi nič? Mož, opozorjen na to razliko, se kratko odreže, da ga to nič ne briga, kako na trgu prodajajo. Nadebudni fant zraven njega je ogorčen, češ, oni dobivajo blago ceneje kot mi; nas stanejo češolje 180 K. Kupec: torej imate pri 1 kg kar 70 v dobička? Prodajalec: kaj, ali je 70 v tudi že kakšen denar? — Če je že takih nazorov pobič 15. let, potem vemo, da smo v morali daleč prijadrali.

Štrajk zvonarja na stolni cerkvi, kakor slišimo po zvonjenju, še ni popolnoma končan. Doslej je samo še mestni vikar sprevidel, da je to res škandal, ki ga cerkev ne sme trpeti. Najbrže je iz svojega žepa za gotovi naslov zvonjenja povišal pristojbine. Z zvonjenjem v stolni cerkvi je namreč čudna stvar. Zvonar je pravzaprav nastavljen od mestne občine kot opazovalec ognja in ima za to svojo gotovo plačo. Ker se že nahaja v stolpu, opravlja ob enem tudi zvonjenje za cerkev. Ali to zvonjenje je razdeljeno tako po namenu kakor po plači. Posebej se zvoni za škofa, za kar škof plača 3 litre vina za vsako zvonjenje. Zvoni se za mestnega župnika, to je oficijelno zvonjenje mestne župne cerkve, in sicer ob 4. zjutraj, 1/5. In z velikim zvonom še posebej vsak četrtek večer, vsak petek in soboto ob 9. dopoldne ter ob nedeljah za veliko mašo. Za to zvonjenje plača mestni župnik 128 K na leto. In za to zvonjenje je čuvar ognja zahteval povišanje, kar pa mu je župnik odbil. Treba je bilo tudi novih vrvi, a tudi teh župnik ni hotel nabaviti in se je še le premislil, ko so v zadnjem času drugi posojali vrvi, da smo slišali zvonjenje iz stolne cerkve. Potem pride še zvonjenje ob 1/7. zjutraj, opoldne, Ave Marijo in za večerni blagoslov ob 1/8.; to gre na naslov mestnega vikarja, ki je doslej edini uvidel potrebo povišanja zvonarjeve plače. Tudi stolni kapitel ima svoje zvonjenje (ob 1/8. zjutraj in 1/15. pop.) z malim zvonom zopet na svoj račun (mislimo, da plača zato letno 62 K). In končno pride še zvonjenje za umrle; to pa gre na račun mestnega pogrebnege zaklora. Kakor vidite, je to zvonarsko vprašanje precej zapleteno in kakor se govori po mestu, ga bo ta štrajk le še bolj zavozljal.

Naše gledališče. Okrog našega gledališča se zbirajo zopet naši stari znanci iz lanske sezone, samo par jih pogrešamo, drugi so se vrnili vsi, pridružujejo pa se jim tudi še novi, ki so nam deloma znani že iz drugih naših gledaliških mest. Svoječasno se je govorilo, da pridobi naše mlado gledališče za letošnjo sezono tudi neko našo znano prvovrstno moč, koliko pa je na stvari resnice nam žal ni znano. Pa ne, da bi morda

vprašanje stanovanja vso stvar pokopalo? Če bi pa to vendarle bilo res, potem bi bilo treba odločnega nastopa vseh onih, ki jim je precvit našega gledališča res pri srcu. Govori se tudi o raznih lepih načrtih gledališkega vodstva, toda vodstvo samo o njih molči. Po našem mnenju pa tak molk gledališču ne koristi; občinstvo bi rado izvedelo, česa sme pričakovati, pojasnilo pa bi bilo obenem tudi reklama.

Narodni svet za Koroško potrebuje nujno več koles. Posebno jih bo potreboval v zadnjem času tik pred plebiscitom, ko bodo nemški agitatorji z zadnjo silo in na vse mogoče načine skušali prevarati koroške Slovence. Apeliramo zlasti na imovitejše sloje, da jih dajo na razpolago in pošljejo Narodnemu svetu v Velikovec. Po plebiscitu kolesa vrnemo, a seveda ne moremo odgovarjati za morebitno njihovo slabše stanje, važnosti bodo kolesa za nas velike. Slovenci, gre za vse, torej je treba napeti vse sile! V tekmi med slovensko in nemško gibčnostjo, mora slovenska gibčnost nadkriliti nemško.

Avtomobilna zveza v Prekmurju. Kakor poroča »Prekmurški Glasnik« se odpre avtomobilna zveza Maribor—Radenci in od Radenc potom drugega avtomobila skozi Mursko Soboto v Dol. Lendavo. Avtomobil prevaža pošto in ima prostora še za šest potnikov. Kdaj se to zvezo odpre in druge podrobnosti še ni določeno.

Pri mestni blagajni Salzburg je naložen večji znesek za v svetovni vojni oslepele in v Salzburg pristojne vojake. Magistrat omenjenega mesta naproša tukajšnji magistrat za sporočilo, če se kak oslepeli in v Salzburg pristojni vojak nahaja v našem mestu. Prebivalstvo se naproša, da v slučaju, če mu je kak tak slepec znan, njega naslov sporoči, na mestni magistrat, vojaški oddelek, Rotovski trg št. 5.

Tekma za nabiranje narodnih izrekov in pregovorov. Javlja se nam iz Jeruzalema: Prvotna kalkulacija, da je Maribor v tekmi proti Celju podlegel v razmerju 2:5 je bila pomanjkljiva in se naknadno ugotavlja, da je Maribor zmagal v razmerju 4:2.

Zastavice za okrasitev hiš in stanovanj o priliki Sokolskega zleta v Maribor se dobe v trafiki Lenart v Gosposki ulici. Ne zabite si jih preskrbeti dokler so v zalogi.

Boljševiki proti Italijanom. V Trstu so sinoči lepili po mestu velike lepake, ki oznanjajo, da bodo boljševiki storili konec laškemu imperijalizmu.

Račje pri Mariboru. Tukajšnje bralno društvo priredi v nedeljo 22. t. m. ob 15. uri veliko veselico s predstavo: »V Ljubljano jo dajmo«. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo knjig in časopisov društvu, se vljudno vabi občinstvo, da se te prireditve v običnem številu udeleži.

Sokolstvo.

I. pokrajinski zlet Sokolskega Saveza SHS v Mariboru dne 29. avgusta. Naša državna samostojnost in vstajenje našega naroda k novemu življenju ni golo naključje ali samo uspeh svetovne vojne. Moti se sleherni, ki to misli. Vsega tega ne bi dosegli nikdar, ako se ne bi naš narod pripravil na ta veliki trenutek, ako ne bi bilo dovršeno ono velikansko delo v narodu, ki mu je kazalo pot v veliko in boljšo bodočnost. Velik kos te najvažnejše naloge je izvršilo naše Sokolstvo. Od ustanovitve prvega sokolskega društva na jugu pa do danes je stalo Sokolstvo na straži za pravico svojega naroda. Korakalo je stalno in nepremično po trdi začetni poti in se tudi v času najhujših preganjanj ni ustrašilo, temveč se trdo držalo načel, ki so mu jih stavili njegovi ustanovitelji. Takoj po prevratu je bilo Sokolstvo prvo, ki je odstranilo iz svoje organizacije vse plemenske znake in uresničilo to, po čemur je dolgo let hrepenelo. — Pred enim letom — na Vidov dan — so se zbrali zastopniki celokupnega jugoslovenskega

Sokolstva v Novem Sadu, kjer je bila ustanovljena enotna sokolska organizacija za celo državo. V teku enega leta je jugoslovensko Sokolstvo združeno v Sokolskem Savezu izvršilo reorganizacijo celotne organizacije. Izginila so vsa plemenska društva, ustanovile so se nove župe, sploh se je upeljala v celi državi popolna enotna organizacija. Jasno je, da vsled tega notranjega organizacijskega dela ni bilo mogoče misliti na velike javne nastope, kjer naj bi se pokazalo uspehe notranjega dela. Vzlic temu velikemu delu pa Sokolstvo ni počivalo in nešteti manjši župni in društveni nastopi so nam pokazali moč in delo Sokolstva. Vse svoje zunanje dele smo morali omejiti na manjše pokrajinske zlete in jih bomo morali tudi še drugo leto, ako hočemo vstvariti organizacijo, ki naj odgovarja vsem velikim zahtevam Sokolstva. Med temi delnimi zleti je letos tudi pokrajinski zlet v Maribor dne 29. avgusta 1920. Dolžnost vseh, za katere je ta zlet obvezen je, da store vse, kar je v njihovi moči, da se zleta udeleže in da pripomorejo k najboljšemu uspehu. Nobeden izgovor ne velja, nemožato in nesokolsko bi bilo v zadnjem trenutku popuščati in ne sodelovati. Premotimo svoje vrste na zletu in dajmo si novega veselja in novih moči za delo, ki nas čaka letošnjo zimo. Za to bratje vsi na krov se je čas.

Zletne legitimacije so bile razposlane vsem župam. Bratska društva naj jih tam zahtevajo. Ako niste dobili zadostno število, naročite nove pravočasno.

Vse župe opozarjamo, do pravočasno oddošlejo prijave udeležnikov. Ne odlašajte do zadnjega trenutka.

Glavna skupščina Saveza v Mariboru dne 30. t. m. Pozivljamo vse župe, da javijo pravočasno delegate za skupščino. Vsak delegat mora imeti legitimacijo od župe, sicer se ga ne bode pripoznalo kot delegata. Za vsacih 500 članov pošlje župa enega delegata.

Zletni odbor ima v petek zvečer važno skupno sejo. Vsi člani posameznih odsekov se pozivajo, da se seje zanesljivo udeleže.

Razne vesti.

Kristusova kri. Časopisi so prinesli nedavno vest o čudodelni sliki v Achemu na kateri je krvavelo Kristusovo srce. Ljudstvo, ki je v čudež verjelo, je romalo od vseh strani in molilo pri sliki. Ko so končno zadovoljati preiskalci se je izkazalo, da je krvaveče srce goljufija nekega francoskega duhovnika, podobno kot svoj čas pri »vodi ki Johanci«, samo, da je v tem slučaju rabil duhovnik rudečilo. Duhovnik, ki je napravil že več podobnih goljufij tudi v Franciji, je bil suspendiran.

Topovska krogla v deblu. Storomodna topovska krogla težka kakih 25 funtov, kakoršne se je rabilo pred dolgim časom na admiralskih ladjah, je povzročila False Creek Lumber družbi pred nekoliko dnevi za 250 dolarjev škodo. V zalivu Duncan se je podrlo veliko drevo s krasnim deblom, katero se je pozneje odpeljalo na žago omenjene lesne družbe. In v tem deblu se je nahajala topovska krogla. Strel se je moral izvršiti že pred davnim časom. — Krogla je obličala v deblu omenjenega drevesa in tekom časa se je popolnoma zarasla v njemu. — Tako dobro je narava zacelila rano, da ni bilo od zunaj nobenega znamenja. Šele, ko je začela žaga škripati in cviliti, da so se vsipale iskre se je kroglo našlo.

Teža otrok. Povprečna teža novorojenčkov znaša 3200 do 3500 g. V prvih štirih dneh po porodu otrok shujša za povprečno 222 g. Osmi dan pa je že zopet teža ista kot na dan rojstva. En mesec stari otroci tehtajo povprečno 4000 g, dva meca stari 4700 g, tri mesece 5350, štiri mesece 5950, pet mesecev 6500 g. Ko je otrok pol leta star, tehta povprečno 7000 g. S sedmimi meseci tehta otrok 7450 g, z osmimi meseci 7840, z devetimi

meseci 8200 g, z desetimi meseci 8500 g, z enajstim meseci 8750, z enim letom tehta otrok 9 kg, z dvema letoma pa povprečno 11 kg.

Zlet Sokolskega Saveza SHS v Maribor dne 29. avgusta 1920!

Zadnje vesti.

Zapisega nove vlade.

LDU Beograd, 17. avgusta. Danes ob 11.30 uri so podpisali zapisnik sporazuma zastopniki vseh strank, ki so bili danes zastopani v vladi. Odloženo je, da se vzpostavi stara Vesnićeva vlada, v kateri bo prevzel namesto Stojana Protića portfelj za konstituanto dr. Mušički, portfelj ministrstva za notranje stvari pa namesto Ljube Davidovića dr. Milorad Drašković. Jutri bo kabinet dr. Vesnića prisegel v roke regenta.

Beograd, 18. avgusta. Danes je položilo novo ministrstvo v roke regenta zaprisego. Parlament bo sklican v teku prihodnjega tedna. Pokrajinske vlade se rekonstruirajo najbrž še tekom tega tedna.

Narodno predstavništvo.

LDU. Beograd, 17. avgusta. V političnih krogih se govori, da se skliče narodno predstavništvo nekaj dni po občinskih volitvah v Srbiji, ki se vrše dne 22. avgusta.

Rekonstrukcija pokrajinskih vlad.

LDU. Beograd, 17. avgusta. Posamezna poverjeniška mesta v pokrajinskih vladah še niso določena, vendar pa se že sedaj lahko ve, da bo dobil mesto podbana v Zagrebu dr. Rojc, v Sloveniji pa mesto poverjenika za notranje stvari dr. Pitamir.

Čehoslovaško-jugoslovenska zveza.

LDU Beograd, 17. avgusta. Snoči se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je dr. Vesnić poročal o razgovoru s čehoslovaškim ministrom za zunanje stvari dr. Benešem in o rezultatih, ki so se dosegli. Poročal je tudi o zvezi, ki je sklenjena med čehoslovaško republiko in med Jugoslavijo. Ministri so vzeli referat na znanje in odobrili zvezo.

Prya pametna beseda.

LDU Beograd, dne 17. avgusta. »Tribuna« javlja: Ker se je izjavila čehoslovaška republika, da ostane nevtralna v poljsko-ruskem konfliktu, bo tudi naša vlada odgovorila ententi v istem smislu. Želja vseh Jugoslovenov je, da se nebratski odnošaji med Rusko in Poljsko poravnajo ter da obedve državi skleneta mir, da bo moglo vse Slovanstvo ujedinjeno služiti samo idejam bratstva, miru in civilizacije.

Odlikovanje Čehoslovakov.

LDU Beograd, 17. avgusta. Prestolonaslednik regent Aleksander je odlikoval čehoslovaškega ministra za zunanje stvari dr. Beneša z redom belega orla I. reda. Odlikoval je tudi oba čehoslovaška generala Šajnerja in Husaka.

O razmejitvi Jugoslavije in Avstrije

LDU Ljubljana, 18. avgusta. Štajerska dež. vlada je potom graškega korespondenčnega urada objavila dne 14. t. m. razglas, v katerem pravi, da avstrijska vlada želi, da prebivalstvo obmejnih krajev povsem neovirano in svobodno izrazi svoje želje razmejitveni komisiji, ki bo v kratkem dospela v obmejno ozemlje. Avstrijska vlada zagotavlja za vse načine izražanja svojega mnenja popolno svobodo in nekaznivost. Omenjeni komunikacije dostavlja še, da se vsled dejstva, ker je tudi jugoslovanski komisar podal slično izjavo o prostem izražanju mnenja pred razmejitveno komisijo, nudi vsakomur možnost, da pred komisijo izrazi svoje naziranje in svoje želje popolnoma svobodno in brez skrbi za kakršnekoli posledice.

Na podlagi informacij, ki jih je prejel ljubljanski dopisni urad na pristojnem mestu se v tem pogledu ugotavlja nastopno:

Besedilo razglasa štaj. deželne vlade, ki govori o popolni svobodi za izražanje naziranje in želja ni povsem jasno in dopušča možnost dvoumnega tolmačenja. Kakor je bilo že pred dnevi objavljeno v listih, je delokrog razmejitvene komisije omejen le na vpoštovanje gospodarskih interesov prebivalcev ob meji. Vsled tega se morejo želje obmejnega prebivalstva glede bodoče državne pripadnosti opirati edino na gospodarske momente, nikakor pa na morebitne težnje nacionalističnega značaja. Popolnoma nepravilno je torej, da se ljudstvo pozivlja, naj se v hrupnih demonstracijah ali nacijskimi manifestacijah pojavi pred razmejitveno komisijo ter daje izraza svojim nacijskimi težnjam, in skuša na ta način vplivati na sklepe komisije. Gotovo je, da je v naši svobodni državi, ustrojeni na demokratični podlagi, brez posebnega naglašanja nekaznivosti vsakomur zagotovljena možnost, da izrazi svobodno svoje naziranje in mnenje, naši državni interesi pa zahtevajo obenem, da skrbimo za notranji red in mir. S tem stremljenjem pa se nikakor ne bi skladalo nebrzdano uveljavljanje izzvanjih nacijskimi strastmi, ki bi s svojim hrupnim nastopom in nekorektnim vedenjem utegnile žaliti zastopnike katerekoli države.

V tem smislu je tudi jugoslovanski komisar označil stališče jugoslovanske delegacije. Potrebno je, da je v tem smislu pravilno poučeno obmejno prebivalstvo, ker bo posledice vsakega nekorektne vedenja prebivalcev pred razmejitveno komisijo morala nositi dotična država, ki ga je zakrivila s pomanjkljivimi ali netočnimi, javnosti namenjenimi informacijami. Ako bi torej nejasni razglas štajerske deželne vlade povzročil ob meji kak neprijeten incident, pade odgovornost zanj edino na štajersko deželno vlado.

Razmere ob albanski meji.

LDU Beograd, 17. avgusta. Organizirane čete albanske vlade so predčerašnjim z močnimi silami vpadle v naše ozemlje pri Debri. Ker je bil sovražnik v premoči, so se naše obmejne čete umaknile s strategične črte na prejšnjo črto na desnem bregu reke Drine. Prebivalstvo je vse preplašeno zapustilo domove in zbežalo. Vojaška ojačenja že prihajajo in je pričakovati, da bomo vrgli arnautske tolpe čez mejo. Z ozirom na te izredne dogodke na jugoslovanski meji se bodo odložile občinske volitve v štirih ob-

mejnih okrajih. K glasovanju ne bodo pripuščeni ondodni vojaški obvezanci.

Rusko-poljska vojna.

DKU. Moskva, 17. avgusta. Frontno poročilo od 16. avgusta: Pred Varšavo močni boji severozapadno od Novogeorgijevska. Tu smo zasedli nekaj vasi ter zaplezili šest topov nekaj strojnih pušk ter veliko drugega vojnega materijala. Dne 14. avgusta smo zasedli Sokolsk. V odseku Brody-Tarnopol se razvija naše prodiranje zelo uspešno.

Konferenca premierjev odgodena.

LDU Beograd, dne 17. avgusta. „Politika“ javlja iz Pariza: Vsled posebnih dogodkov, ki so izzvali težko situacijo, je Loyd George odložil svoje potovanje v Švico. Preložen je tudi sestanek z Giolittijem, ki bi ga bil moral Loyd George imeti z njim v Lucernu. Kakor se javlja iz Rima, je odpotoval Giolitti na 26 dnevni oddih v Piemont.

Trgovska pogodba med Švico in Jugoslavijo.

LDU Beograd, 17. avgust. V Beograd je došla švicarska delegacija, ki se bo pogajala z našo vlado o trgovinski pogodbi med Švico in Jugoslavijo.

Trgovska pogodba z Avstrijo.

LDU Beograd, 17. avgusta. Ker je avstrijska vlada poslala naši vladi potrebni denar, ne bomo ukinili trgovinske pogodbe z Avstrijo.

Za penzionate učiteljskih otrok.

LDU Beograd, 17. avgusta. Minister za prosveto je odobril kot pomoč za penzionate učiteljskih otrok 25.000 dinarjev še poleg kreditov, ki so v to svrhu odobreni.

Vprašanje osiješkega gledališča.

LDU Beograd, 17. avgusta. Hrvatsko gledališče v Osljeku je zahtevalo od države subvencijo 10.000 dinarjev in podržavljenje.

Borzno poročilo.

LDU Curih, 3. avgusta. (Borza). Berlin 2410; valute; nemške marke 489, romunski lei 420, levi 320, švicarski franki 34.50, francoski franki 15.75, lire 900, angleški funti 750, dolarji 215, rublji 290; v prostem prometu: Zagreb 240—260, Budimpešta plačilo v denarju poštne hranilnice ali v žigosanih kronah 102 do 114, Praga 395—395, Varšava in Krakov 88 do 102, čehoslovaške krone, pettisočaki 390—400, manjši bankovci 377—401, novi dinarji 975 do 1015.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila.

Kontoristinja z daljšo prakso, vajena svih pisarniških del, se sprejme takoj. Ponudbe na »Balkan«, Maribor. 339 2—1

Energičen skladiščnik, kateri bi imel nadzorovati konje in delavce, se sprejme. Ponudbe na »Balkan«, Maribor. 335 2—1

Nočni čuvaj se sprejme. Prednost imajo vpokojeni železničarji. Ponudbe na »Balkan«, Maribor. 334 2—1

Kupi se hudi pes čuvaj. Ponudbe na »Balkan«, Maribor. 336 2—1

Krasen glasovir na prodaj. Sodna ulica 23, parter levo. 326 2—2

Posestvo, okroglo 15 oralov na Štajerskem, se kupi s celim inventarjem. Ponudbe na »Zastopstvo jugoslov. novin«, Maribor, Slovenska ulica 15. 337

Gonilni jermeni

za stroje iz pravega usnja in patent. gonil. jermeni (Fessler), dalje različne vprege za konje iz črnega ali rujava usnja, pasje torbice, pasovi za Sokole od K 70—120.

Iv. Kravos, Maribor

Trgov.: Aleksandrova cesta 13 (poleg sped. »Balkan«). Sedlarska delavnica: Koroška c. št. 17. 5—5

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nepozabni soprog, oče, stari oče, stric, tast itd. gospod

Josip Ravter sodni sluga v p.

dne 18. avgusta t. l., previden s svetimi zakramenti po kratki in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v petek, dne 20. t. m. ob 16. uri iz mrtvašnice na pokopališču v Pobrežju.

Maša zadušnica se bode služila v soboto, dne 21. t. m. ob pol 9. uri v frančiškanski cerkvi.

Maribor, 18. avgusta 1920.

Ana, soproga.

Josip, major. Zofija vdova Černigoj. Maks, žel. urad. Mirko, učitelj. Malči, učiteljica. Stanko, žel. uradnik. Mija, uradnica, sinovi in hčere.

Mira roj. Herzog in Marija vd. pl. Wohrab, snaha. Slavko, Vera, Danka in Milan, vnuki in vnukinje.

Razpis.

Komisija za razmejitev med Avstrijo in kraljevino SHS potrebuje v svrhu trajnega zamejčenja bodoče državne meje večje število

mejnih kamnov.

Tvrdke cementnih izdelkov se pozivljajo, naj tozadevne oferte do najdalje 23. avgusta t. l. predložijo omenjeni komisiji, Maribor »Vesna«, kjer se dobe natančnejši podatki. 338

Raznašalci časopisov

Invalidi, dobe lep zaslužek. Zglaše naj se v upravnistvu »Mariborskega delavca«.

Tvrdka M. Kuštrin v Ljubljani

je otvorila

341 3—1

podružnico v Mariboru, Jurčičeva ulica št. 9.

Velika zaloga avtomobilskih in kolesnih pneumatik, vsakovrstne žice, elektromaterijal itd. po najnižjih cenah!

